

جذب، تربیت، بازآموزی، نگهداشت و ارزشیابی معلمان در نظام تعلیم و تربیت

نیلوفر عمیدی کارشناس ارشد ریاضیات کاربردی (آنالیز عددی)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد لاهیجان

آموزگار پایه ی پنجم اداره ی آموزش و پرورش شهرستان آستانه ی اشرفیه

Nilofarlahiji1393@gmail.com

۰۹۱۱۹۴۱۵۲۶۹

چکیده:

باعنایت به اینکه یکی از راه های توسعه ی آموزش و پرورش ایجاد زمینه هایی برای آموزش و تربیت معلمان کار آمد می باشد، توجه به برنامه های تربیت معلم همگام با تحولات جهانی در عصری که دانایی و فناوری اطلاعات نامیده میشود از مهم ترین بحث هایی است که توجه صاحب نظران را به خود جلب کرده است. با ورود به این عصر، نیازهای جدیدی برای معلمان به ارمغان آورده شده است، نیازهایی که مستلزم آماده سازی و افزایش مهارت های آموزشی است. معلمان باید دانش و توانایی های تخصصی و حرفه ای خود را با تحولات آینده هماهنگ سازند. از سوی دیگر اندیشیدن درباره ی چگونگی اصلاح تربیت معلم به مثابه پرداختن به مهم ترین رکن نظام تعلیم و تربیت است که باید در میان متفکران جامعه دامن زده شود. به عبارت دیگر توانمند سازی حرفه ای معلمان در دنیای دانش بنیان و رقابتی امروز حیاتی و سرنوشت ساز است. این در حالی است که پدیده ی جهانی شدن و سیاست گذاری این حوزه را دشوارتر و پیچیده تر کرده است. هدف پژوهش طراحی مدلی برای سیاست گذاری تربیت معلم در مواجهه با تغییرات جهانی شدن است که شامل تغییر در شیوه های جذب، تربیت، بازآموزی، نگهداشت و ارزشیابی معلمان در نظام تعلیم و تربیت است.

کلید واژه ها: تعلیم و تربیت، بازآموزی، توانمند سازی، جهانی شدن

۱- مقدمه

توجه به برنامه های تربیت معلم همگام با تحولات جهانی در عصری که دانایی و فناوری اطلاعات نامیده می شود، از مهم ترین بحث هایی است که توجه صاحب نظران را به خود جلب کرده است. واضح است که ورود به این عصر نیازهای جدیدی را برای معلمان به ارمغان آورده است. نیازهایی که مستلزم آماده سازی و افزایش آموزش است. معلمان باید دانش و توانایی های تخصصی و حرفه ای خود را با تحولات آینده هماهنگ سازند. بر این اساس کشورهای توسعه یافته و برخی از کشورهای در حال توسعه، برنامه ها و فعالیت هایی را برای رویارویی با این تحولات تدارک دیده و در برنامه های تربیت معلم کشورشان تغییر و تحولاتی ایجاد کرده اند.

۲- بیان مساله

اندیشیدن درباره ی چگونگی اصلاح تعلیم و تربیت به مثابه پرداختن به مهم ترین رکن نظام تعلیم و تربیت است، که باید در میان متفکران جامعه دامن زده شود. (حیدری فر، ۱۳۸۳)

در تمام کشورها برنامه های تربیت معلم در کالج ها یا در دانشگاه ها و موسسات خاص ارائه می شود، که ممکن است به سیستم دانشگاه وابسته یا مستقل از آن باشد.

به نسبت برنامه های تربیت معلم در کشورهای مختلف بر حسب زمان و برنامه های درسی آنان اختلاف نظر وجود دارد. در دهه ی ۹۰ در بیشتر کشورها الزام به یک دوره ی آموزشی و علمی برای معلمان جدید در جهت رشد تخصصی آنان تاکید فراوان وجود داشت. از این رو بسیاری از دولت ها در تدوین و اجرای سیاست های کارآمد در زمینه ی تربیت معلم تراز توفیقات جهانی را بدست نیاورده اند.

۳-۱ ضرورت

معلمان کارگزاران اصلی فرایند آموزش و پرورش هستند ، کارکرد صحیح مدارس و نظام تعلیم و تربیت تا حد زیادی به برخورداری از معلمان کارآمد و کاردان وابسته است. بدون بهره مندی از معلمان شایسته ، با صلاحیت و کاردان تربیت صحیح و واقعی محقق نخواهد شد. کیفیت هر جامعه به کیفیت نظام آموزشی آن وابسته است و کیفیت هر نظام آموزشی به کیفیت کار معلمان آن وابسته است. در حقیقت هیچ کشوری نمی تواند از سطح معلمانش بالاتر رود (جاریانی، ۱۳۸۳).

نحوه و شیوه ی آموزش و بهسازی معلمان، به ویژه چگونگی تربیت آنان در جهت دادن به آینده و سرنوشت بسیاری از حوزه های اجتماعی حیاتی از جمله تحقق "اهداف توسعه ی پایدار" نقش حیاتی و تعیین کننده ای دارد. سیاست های کار آمد ، بهسازی معلمان، به پرورش معلمانی می انجامد که از دانش و مهارت های مناسب برای پاسخ گویی به نیازهای عصر جهانی شدن برخوردارند.

۴-۱ اهداف

در این راستا پژوهش حاضر سعی دارد ، پس از بررسی اجمالی شیوه های نوین در جذب معلم در قالب مدل مفهومی به ارایه ی الگوی نظری جامع درباره ی الزامات سیاست گذاری تربیت معلم در عصر جدید مبادرت ورزد.

۵-۱ سوال اساسی پژوهش

سوال اساسی این است که در حال حاضر چه تغییراتی در شیوه های جذب ، آموزش و نگهداشت معلمان رخ دهد که با تغییرات نظام نوین جهانی منطبق باشد؟

۱-۲ مبانی نظری پژوهش

تربیت معلم در جهان امروز از مفاهیم اساسی به شمار می آید، تدوین برنامه هایی نظیر استفاده از رویکردهای تاملی فکورانه و باز اندیشانه و نیز کاربردی کردن مدل های تمرین معلمی سودمند و موثر است. ضمن اینکه راهکارهایی چون ارتقای سواد چند گانه فناورانه و توسعه ی مهارت های ارایه ی آموزش های دیجیتالی و برگزاری کلاس های مجازی و الکترونیکی در پیش گرفته شود، سواد چندگانه فناورانه شامل طیفی از جمله سواد اطلاعاتی ، ارتباط مجازی، سواد رسانه ای و سواد اطلاعاتی دیجیتال است.

۲-۲ پیشینه ی تحقیق:

در نهایت معلم باید روان شناس باشد تا با ارایه ی مشاوره ی آگاهی بخش، به راهنمایی و همدلی اقدام نماید و دانش آموزان را در حل مشکلات عاطفی، خانوادگی، اقتصادی و برخورد عقلانی با ناکامی ها، هیجانات، و محرومیت ها کمک و یاری رساند. (Enoza&Abo, 2014 357-358)

در بسیاری از کشورها آشنایی با اصول و قواعد راهنمایی و مشاوره ی دانش آموزان، توانایی ارتباطی و مهارت برقراری ارتباط موثر با دانش آموزان، شیوه های مدیریت خشم و مقابله با اضطراب آموزش داده می شود.

(خانیکی، ۱۳۸۲)

تمرکز اصلی نظام های آموزشی بر تربیت معلم خلاق و پژوهنده است که از جدید ترین رهیافت ها و پژوهش های کاربردی بین المللی در جهت افزایش اثربخشی بهره جوید. (Freire, 2005)

۱-۳ روش شناسی پژوهش

این پژوهش با استفاده از روش اکتشافی و مطالعه ی پژوهش های مرتبط با نوآوری های تربیت معلم با استفاده از منابع معتبر انجام شد، علاوه بر این صلاحیت ها و شایستگی های معلمان، و داده ها و نظریه های ارایه شده به شیوه ای استقرایی مورد استفاده قرار گرفت. اطلاعات و داده های مورد نیاز با مطالعه ی منابع معتبر کتابخانه ای انجام شد.

۳-۲ بحث درباره ی یافته های پژوهش

لازم است تا برنامه های عملیاتی در زمینه ی ارتقای زیر ساخت های آموزشی، افزایش رویکردهای مشارکت جویانه، مولفه ها و دلالت سیاسی دیگر از راهبردهای کلان نوسازی نهادی و ساختار بین المللی است. بهسازی حرفه ای دانشجو معلمان در تراز جهان یکی دیگر از راهبردهای کلان نوسازی نهادی و ساختاری بین المللی است. برای ارتقای کارایی فرایند سیاست گذاری تربیت معلم در عصر جهانی شدن لازم است. تحولات عصر جهانی شدن نیازمند معلمی است که از مهارت ها و توانمندی های چندگانه متعدد و متنوعی برخوردار باشد. ارتقای صلاحیت ها و شایستگی های حرفه ای مراکز تربیت معلم از طریق افزایش فرایند آموزش، بهبود مهارت های نوآوری، آموزش مهارت هایی نظیر کارآفرینی، تفکر خلاق، انتقادی و حل مساله ای، تقویت رویکردهای نوین در تحقیقات تربیتی شامل روایت پژوهی، آشنایی با زبان خارجه، و آموزش یادگیری مداوم از محیط پیرامون انجام میشود.

آموزش حرفه ای کار ورزی باعث توسعه ی فرایند حرفه ای میشود که در آن مهارت آموزان خود را برای احراز شغل و پیشه آماده می کنند و این دوره ها ابزار مهمی برای پویایی، انطباق پذیری و بهره وری نیروی کار جهت ایفای نقش در محیطهای پویای آموزشی میباشد. لذا ارج نهادن و برنامه ریزی مناسب یکی از زمینه های رشد در این مقوله است.

در شیوه های آموزش و تربیت معلمان باید به محتوا و مواد درسی متناسب با نیازهای معلم و بکار گیری مدرسان با تجربه و کارآمد در مراکز تربیت معلم، دوره های کارورزی، افزایش سال های تحصیلی در مراکز تربیت معلم نهایت

توجه را به عمل آورد. به گونه ای که موارد ذکر شده باعث رشد و ارتقای صلاحیت های عمومی و صلاحیت های تخصصی دانشجوی معلمان گردد.

برنامه ریزان تربیت معلم در ایران باید از تقید به حجیم کردن کتاب های درسی تربیت معلم دست بردارند و به مفهومی کردن مسایل تربیتی نزدیک شوند. کارورزی باید در مدارس، مراکز آموزشی و دانشگاه ها انجام شود و برفعالیت کارآموزان نظارت حرفه ای صورت گیرد و در مراکز تربیت معلم باید از اساتید و معلمان کارآمد در حوزه های آموزش و پرورش و معلمان استفاده شود. در ضمن باید مراکز تربیت معلم مجهز باشند و معلمان با روش های نوین آموزش در رشته ی شغلی خود آگاه باشند و باید واحدهای کارآموزی معلمان از کیفیت لازم برخوردار باشند.

نتیجه گیری:

از آنجا که حرفه ی معلمی شیوه ای آمیخته از علوم نوین است ، لذا ضروری است که در کشور ابتدا صلاحیت های لازم ویژه ی معلمی بر طبق نظام نوین جهانی و منطبق با اصول زیستی و انسانی تعریف شود (Ben,1995) و مراکز تربیت معلم برای این آموزش ها تجهیز شوند. یکی دیگر از روش های تربیت معلم یادگیری تعاملی بر اساس برقراری ارتباط موثر بین معلمان و تعامل و برقراری پایگاه هایی جهت آموزش فنون ارتباط موثر و کارگاه هایی جهت برطرف نمودن معضلات و مشکلات معلمان می باشد.

محتوای برنامه ریزی های آموزش مراکز تربیت معلم در سیستم های نوین به تناسب با ویژگی های اقلیمی ها و با حفظ سیاست های کلی آموزش و پرورش بایستی قابلیت انعطاف داشته باشد. در آموزش های نوین باید با توجه به پدیده های موجود در دنیا و معضلات موجود ، مفاد درسی گنجانده شود. در واقع موضوع های مهمی همچون منابع مدیریت منابع انسانی ، فناوری های نو ، و دیگر موضوعات اساسی که نیاز به آموزش دارند، در مفاد درسی گنجانده شوند.

منابع:

- ۱- مهر محمدی محمود،نگاهی به شیوه های اصلاح و نوع اصلاحات ضروری در تعلیم و تربیت، فصلنامه ی تعلیم و تربیت ، شماره ی ۳، ۱۳۷۱ صفحه های ۳۷ الی ۵۵
- ۲- محسن پور ، بهرام،نقش تربیتی معلم در فرایند تعلیم و تربیت- سال هیجدهم و نوزدهم، شماره ی ۱ و ۴ ، ۱۳۸۱
- ۳- آلبرو، مارتین، عصر جهانی، ترجمه نادر سالارزاده، انتشارات آزاداندیشان، تهران ۱۳۸۰.
- ۴- بهادری نژاد، امیر، نوآوری در حوزه آموزش و پرورش، لپ تاپ به جای کتاب درسی، روزنامه همشهری، دوشنبه ۳۱ مرداد ۱۳۸۴- سال سیزدهم - شماره ۳۷۸۰.
- ۵- جاریانی، ابوالقاسم، نگاهی به آموزش و پرورش الکترونیکی در کشورهای عضو اتحادیه اروپا، ماهنامه رشد تکنولوژی آموزشی، شماره ۱۵۵، ۱۳۸۳.

- ۶-حیدری فر، محمد رئوف، مجموعه مقالات جهانی شدن، جهانی شدن و آموزش و پرورش، پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۸۳.
- ۷-خانیک، هادی، جهانی شدن تهدیدی برای اسلام نیست، ویژه‌نامه همایش جهانی شدن و دین، شماره ۲، اردیبهشت ۱۳۸۲.
- ۸-سرکارآرانی، محمدرضا، اصلاحات آموزشی و مدرن‌سازی (با تأکید بر مطالعه تطبیقی آموزش و پرورش ایران و ژاپن)، انتشارات روزنگار، چاپ اول، تهران ۱۳۸۲.
- ۹-صبوری، حبیب، کاوسی، اسماعیل، حقیقی، محمدرضا، جهانی شدن و تحول در آموزش و پرورش، انتشارات مشق شب، ۱۳۹۲.

1-Bulter, Account ability or freedom for teacher? Hand book of research on teacher education, 2014 , England, London

2-Ben, M .curriculum of the teacher's education program, International teacher's encyclopedia of teaching, London, 1995

3-Claussen.w, public school elementary principals perception regarding the selection of teacher's, education leadership, 2016

4-Enanoza.F.L. & Abo, EL, 2014 ,Roles and performance expectationicity of a global teacher European Scintific

5- Freire, p.(2005), pedagogy of oppressed, New York Continuum.

6-www. Her. Nsf. Gov/HER/ESR

7- www. Gurteen. Com/gurteen. Nsf/good educational system.